

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.025.03.17
P/17/074

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/074 – Ochrona zabytków archeologicznych odkrytych w związku z realizacją inwestycji budowlanych ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Zbigniew Stachowicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/214/2017 z 7 listopada 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Muszynie „Dwór Starostów”, ul. Kity 17, 33-370 Muszyna (MGOK lub Ośrodek)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Izabela Bajorek, Dyrektor MGOK (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

Ośrodek zapewnił prawne i organizacyjne warunki zachowania trwałości zabytków archeologicznych, a dostępne źródła finansowania były wystarczające i zabezpieczały potrzeby niezbędne do sfinansowania zadań związanych z przechowywaniem i ochroną zbiorów stanowiących własność Skarbu Państwa. Od 28 września 2016 r. zatrudniono adiunkta konserwatorskiego, odpowiedzialnego m.in. za stan zachowania obiektów, prawidłowe ich przechowywanie, eksponowanie i zabezpieczenie.

Kontrola wykazała jednak przypadki naruszenia obowiązujących przepisów w zakresie postępowania z zabytkami archeologicznymi, przy czym miały one charakter formalny. Wszystkie zabytki archeologiczne, w okresie objętym kontrolą, przyjęto w depozyt bez stosownej decyzji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, o której mowa w art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami³. W trzech z czterech przypadków przyjęcie nastąpiło na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych, a w jednym – na podstawie notatki stwierdzającej przejęcie materiału, podpisanej jednostronnie przez Dokumentalistę Muzeum, czym naruszono § 2 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach⁴.

Zabytki archeologiczne prawidłowo zaewidencjonowano w Księdze depozytów, ale z uwagi na fakt nieskładania sprawozdań K-02 z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej za lata 2013-2016, do Głównego Urzędu Statystycznego nie przekazywano informacji o ich liczbie oraz o ich ruchu w trakcie roku. Sprawozdania K-07 z działalności MGOK za lata 2013-2015 były niezgodne z danymi z ewidencji księgowej. Dla zabytków archeologicznych przyjętych w kontrolowanym okresie nie sporządzano także kart ewidencyjnych, a dla dwóch kart identyfikacyjnych zabytków otrzymanych w depozyt od PTTK w 2009 r., stwierdzono niespójności z inwentarzem zapisanym w protokole przekazania-przejęcia

¹ Lata 2013-2017 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych w jednostce). Badaniami kontrolnymi objęto również zdarzenia i dokumenty sprzed 1 stycznia 2013 r. w przypadkach, gdy miały one związek z przedmiotem kontroli.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

³ Dz. U. z 2017 poz. 2187 ze zm., dalej: *ustawa o ochronie zabytków*.

⁴ Dz. U. Nr 202, poz. 2073, dalej: *rozporządzenie w sprawie ewidencjonowania zabytków*.

zabytków. W Ośrodku prawidłowo prowadzono natomiast okresowe kontrole zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów.

Obowiązujące przepisy nie nakładały na Ośrodek obowiązku opracowania wymaganych w muzeach dokumentów, zatem w MGOK nie opracowano odrębnej instrukcji ewakuacji zbiorów, nie dokonywano także analiz stanu zabezpieczeń. Opracowano natomiast Plan ochrony zabytków, który zawierał Plan ochrony zabytków (ruchomych i zabytku nieruchomego) na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, regulamin ochrony i Instrukcję przeprowadzenia skutecznej ewakuacji dóbr kultury i osób. Ośrodek posiadał także aktualną instrukcję przeciwpożarową.

W trakcie kontroli NIK Dyrektor Ośrodka opracował wewnętrzną procedurę dotyczącą przyjmowania zabytków w depozyt, zasad prowadzenia ewidencji, opracowania i udostępniania zbiorów oraz podjął działania zmierzające do uzyskania brakującej dokumentacji z badań archeologicznych. Przeprowadzone w trakcie kontroli NIK oględziny MWKZ potwierdziły, że MGOK spełnia warunki przekazania zabytków w depozyt, a status prawny przechowywanych zabytków został uregulowany decyzją o ich przekazaniu w depozyt.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Warunki zachowania trwałości zabytków archeologicznych

Opis stanu
faktycznego

Ośrodek jest samorządową instytucją kultury, której organizatorem jest Miasto i Gmina Uzdrowska Muszyna. MGOK 10 maja 1997 r. został wpisany do Rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez Gminę. Według Księgi Rejestrowej Gminy oraz statutu Ośrodka prowadzenie Muzeum było jego podstawowym zadaniem.

Muzeum nie było wyodrębnione jako oddzielna jednostka organizacyjna MGOK.

Muzeum gromadziło zbiory z zakresu: historii, archeologii, sztuki, etnografii, numizmatyki i militariów, w tym:

- archiwalia i materiały dokumentacyjne dotyczące dziejów Państwa Muszyńskiego, miasta Muszyny i regionu ziemi muszyńskiej;
- przedmioty codziennego użytku: meble stroje i mundury, warsztaty i wyroby rzemieślnicze oraz narzędzia rolnicze;
- dzieła sztuki: obrazy i rzeźbę religijną dawną, sztukę współczesną, ludową i nieprofesjonalną;
- militaria, medale, odznaczenia oraz monety i banknoty;
- książki, fotografie i widokówki związane z obszarem działalności Muzeum.

(dowód: akta kontroli str. 5-6, 24, 26-28, 31-32)

Zadania związane z prowadzeniem Muzeum realizowało dwóch pracowników Ośrodka, tj.:

- pracownik administracyjno-biurowy, do którego należało, m.in.: prowadzenie ewidencji zbiorów muzealnych, organizowanie wystaw stałych i czasowych, prowadzenie ksiąg obiektów Ośrodka, prowadzenie rejestru ubezpieczeń obiektów. Stanowisko to zastąpiono 28 września 2016 r. stanowiskiem adiunkta konserwatorskiego, który odpowiadał, m.in. za koordynację prac związanych z gromadzeniem, inwentaryzowaniem i przechowywaniem dóbr kultury, czuwanie nad stanem zachowania obiektów, za prawidłowe ich przechowywanie, eksponowanie, zabezpieczenie oraz wskazywanie muzealiów do renowacji w pracach konserwatorskich, katalogowanie i naukowe opracowanie zbiorów. Zadania te powierzono pracownicy z wykształceniem wyższym II stopnia na kierunku historia sztuki;
- dokumentalista Muzeum (*dokumentalista*), do którego zadań należało, m.in.: gromadzenie zabytków w zakresie dziejów Gminy, katalogowanie i naukowe opracowanie zgromadzonych zbiorów, przechowywanie ich w odpowiednich warunkach, zabezpieczenie i konserwacja zbiorów. Zatrudniona na tym stanowisku od lipca 2009 r. osoba posiadała wykształcenie wyższe II stopnia w kierunku historii i wiedzy o społeczeństwie oraz I stopnia w kierunku ochrona dóbr kultury.

Do 16 marca 2017 r. obowiązki związane z funkcjonowaniem Muzeum realizowało także dwóch pracowników promocji, którym powierzono zadania związane z pomocą w przygotowywaniu wystaw, oprowadzanie i udzielanie informacji zwiedzającym. Od 17 marca 2017 r. pomoc w przygotowywaniu opisów i zbiorów muzealnych powierzono pracownikowi do spraw promocji i organizacji wydarzeń kulturalnoartystycznych.

(dowód: akta kontroli str. 17, 20, 21, 34-45, 260-261)

Do czasu kontroli NIK, Ośrodek nie posiadał wewnętrznych procedur (opracowań) dotyczących przyjmowania w depozyt zabytków archeologicznych odkrytych w związku z inwestycjami budowlanymi oraz zasad prowadzenia ewidencji, opracowania i udostępniania zbiorów w Muzeum. Procedury takie ustalono w trakcie kontroli NIK w zarządzeniach nr 11.2017 i 12.2017 dyrektora Ośrodka z dnia 14 listopada 2017 r., w zakresie określonym ustawą o ochronie zabytków oraz standardami rozporządzenia w sprawie ewidencjonowania zabytków. W przyjętych procedurach określono, m.in. zasady: zarządzania zbiorami archeologicznymi, dokumentowania przyjęcia zabytków, prowadzenia ewidencji oraz wskazano osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 102-112)

Wyjaśniając przyczyny niewprowadzenia do czasu kontroli NIK procedur pozyskiwania i przyjmowania zbiorów albo warunków przyjmowania zabytków archeologicznych oraz zasad ich ewidencjonowania, Dyrektor MGOK podała, że: *prowadząc działania w zakresie ewidencji zabytków i przyjmowania zabytków do Muzeum przyjmowano uwarunkowania określone w ustawie o ochronie zabytków oraz w rozporządzeniu Ministra Kultury w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach. Odpowiedzialność za wykonanie poszczególnych zadań określona została w zakresach czynności pracowników MGOK pracujących w Muzeum. Obecnie, w związku z reorganizacją kadry pracowników muzeum i utworzeniem stanowiska adiunkta konserwatorskiego uznano, za niezbędne przyznanie i opisanie szczegółowych zadań w zakresie prowadzenia ewidencji, opracowywania i udostępniania zbiorów w Muzeum oraz uregulowania zasad przyjmowania zabytków archeologicznych do Muzeum. W ocenie Dyrektor MGOK uzyskiwane w latach 2013-2017 środki finansowe na działalność Muzeum zabezpieczały potrzeby niezbędne do sfinansowania zadań związanych z przechowywaniem oraz ochroną zbiorów archeologicznych stanowiących własność Skarbu Państwa. Konserwacja zabytków archeologicznych przyjętych w depozyt była finansowana przez Urząd Miasta i Gminy Uzdrawiskowej w Muszynie – inwestora działań archeologicznych.*

(dowód: akta kontroli str. 113-115)

Ośrodek nie ubiegał się o dofinansowanie badań archeologicznych oraz środki na opracowanie wyników prowadzonych badań archeologicznych. Badania te były prowadzone i finansowane przez Urząd Miasta i Gminy.

W latach 2013-2016 na utrzymanie i działalność Muzeum wydatkowano, odpowiednio: 78,2 tys. zł, 66,6 tys. zł, 66,6 tys. zł i 84,6 tys. zł, a w okresie 3 kwartałów 2017 r. – 63 tys. zł. Najwyższe wydatki w strukturze kosztów, zamykające się w przedziale od 49,3% do 75,5%, stanowiły uposażenia pracowników. Koszty zużycia materiałów i energii stanowiły od 17,2% do 29,9% kosztów ogółem, a koszty remontów maksymalnie do 0,7%. Muzeum nie ponosiło wydatków na konserwację zabytków archeologicznych.

Do 2015 r. wszystkie wydatki muzeum sfinansowano środkami dotacji celowych. W 2016 r. i 2017 r. (do 30 września) oprócz dotacji działalność Muzeum dofinansowywano środkami własnymi MGOK ze sprzedaży biletów (25,3 tys. zł i 15,0 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 169-170, 172-173, 199)

W latach 2013-2016 i okresie trzech kwartałów 2017 r. Muzeum nie było kontrolowane w zakresie ochrony zabytków i opieki nad nimi. W dniu 20 listopada 2017 r., to jest w trakcie kontroli NIK, pracownik Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie (WUOZ) przeprowadził oględziny miejsca przechowywania zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 69-70)

Stosownie do postanowień art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁵ dla budynku Muzeum prowadzono książkę obiektu budowlanego. Do książki, zgodnie z art. 64 ust. 3 Prawa budowlanego, dołączono protokoły z okresowych kontroli obiektu.

Obiekt Muzeum, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 Prawa budowlanego poddawany był kontrolom okresowym. Wyniki tych kontroli wykazały usterki niezagrażające zdrowiu i życiu ludzkiemu. Ustalenia kontroli przeprowadzonej 24 czerwca 2014 r. ujawniły występowanie pęknięć na połączeniu ścian i stropów drewnianych, rozbitą szybę przy głównym wyłączniku oraz oznaki zaatakowania więźby dachowej przez owady.

(dowód: akta kontroli str. 69-93)

Prace związane z impregnacją więźby dachowej zaplanowane zostały przez właściciela budynku tj. przez Gminę do wykonania w pierwszym półroczu 2018 r. Potrzebę wykonania tych prac Ośrodek zgłosił telefonicznie właścicielowi obiektu, nie monitował jednak o szybkie wykonanie tych prac za względu na zapisy w protokołach kontroli, które nie wskazywały na konieczność pilnego wykonania tych prac.

(dowód: akta kontroli str. 220-221)

W okresie objętym kontrolą w Muzeum nie prowadzono kontroli przez organ nadzoru budowlanego i państwowej straży pożarnej.

(dowód: akta kontroli str. 69-70, 81)

Wszystkie zabytki archeologiczne pozyskane w wyniku badań realizowanych w związku z inwestycjami budowlanymi prowadzonymi na terenie Muszyny, rozmieszczone zostały na parterze budynku Muzeum. Eksponowane zabytki znajdowały się w przeszklonych gablotach o łącznej kubaturze 0,6 m³ w tzw. Sali Zamkowej. Powierzchnia pomieszczenia wynosiła 12,69 m² i posiadała kształt prostokąta.

Zabytki nieeksponowane przechowywano w magazynowej części budynku o pow. 8,70 m², w pomieszczeniu tym znajdowała się jedna szafa drewniana zajmująca powierzchnię 2,17 m², co stanowiło 25% powierzchni magazynu, pozostały obszar stanowił ciąg komunikacyjny, bez możliwości wstawienia dodatkowych regałów do tego pomieszczenia.

Łączna kubatura regałów (w części ekspozycyjnej i magazynowej) wynosiła 5,0 m³ z czego: 1,3 m³ przeszklonych gablot przeznaczono do ekspozycji, a 3,7 m³ szafy magazynowej przeznaczono do przechowywania obiektów archeologicznych.

Do ekspozycji zabytków archeologicznych wykorzystywano gablotę muzealną o kubaturze 0,6 m³, tj. 46,2% kubatury możliwej do wykorzystania, natomiast do przechowywania zbiorów wykorzystywano 1,8 m³ tj. 48,6% kubatury szaf magazynowych. Łącznie do ekspozycji i przechowywania obiektów archeologicznych wykorzystywano 2,4 m³ tj. 48,0% ogólnej kubatury szaf i gablot. Do zagospodarowania pozostało 2,6 m³ (52%).

Magazyn posiadał instalację centralnego ogrzewania, urządzenia do pomiaru temperatury i wilgotności.

Składowane zabytki archeologiczne były łatwo identyfikowalne, gdyż zarówno opakowania zbiorcze zabytków masowych jak i zabytki wydzielone opatrzone metryczkami wskazującymi na miejsce znalezienia, z numerem inwentarzowym z dokumentacji archeologicznej. Metryczki te zawierały także datę znalezienia zabytku, oraz numery wykopu i warstwy. Wszystkie metryczki zabezpieczono przed wilgocią poprzez umieszczenie ich w woreczkach strunowych.

Wybrana do badania szczegółowego próba 20 zabytków (15 zabytków wydzielonych i 5 opakowań zbiorczych zabytków masowych), wykazała że dane zawarte w dokumentacji były zgodne ze stanem faktycznym zastanym w magazynie i gablotach wystawienniczych i odpowiadała opisowi wynikającemu z dokumentacji, za wyjątkiem jednego przypadku, dotyczącego opakowania zbiorczego, w którym zgodnie z dokumentacją powinno być 82 fragmenty ceramiki, a w rzeczywistości było 87 fragmentów.

Adiunkt konserwatorski w Muzeum wyjaśniła, że różnice w liczbie elementów powstały prawdopodobnie w wyniku popękania skorup. Ceramika jako materiał masowy (82 szt.) przekazana została do przechowywania pod jednym numerem inwentarzowym.

⁵ Dz.U. z 2017 r. poz.1332 ze zm., dalej: *Prawo budowlane*.

Skutkiem tego, stosownie do obowiązujących przepisów, nie została rozdzielona i przechowywana była w jednym woreczku strunowym, co ze względu na delikatność tworzywa oraz powstawanie zewnętrznych nacisków materiału przechowywanego w jednym opakowaniu niejednokrotnie powoduje pęknięcia przechowywanych kawałków.

(dowód: akta kontroli str. 94-100)

Wyniki oględzin przeprowadzonych 20 listopada 2017 r przez pracownika WUOZ wykazały, że sposób przechowywania zabytków archeologicznych i towarzyszącej im dokumentacji był prawidłowy, materiały były uporządkowane i dostępne do celów naukowych. Muzeum spełniało warunki do przekazania w depozyt zabytków archeologicznych.

(dowód: akta kontroli str. 233)

Bezpieczeństwo fizyczne zabytkom archeologicznym zapewniono głównie poprzez zlecenie ochrony firmie zewnętrznej oraz umieszczanie eksponowanych zabytków archeologicznych w przeszklonych gablotach (z zamkami zatrzaskowymi i otwieranymi specjalnym kluczem) znajdujących się w monitorowanym pomieszczeniu. Zabytki nieeksponowane przechowywano w drewnianej szafie w części magazynowej Muzeum. Obszar przed wejściem do Sali Zamkowej i części magazynowej Muzeum był również monitorowany.

Muzeum wyposażono także w dwa wyłączniki instalacji przeciwpożarowej. Muzeum posiadało również 13 czujek dymu oraz pożarowy sygnalizator akustyczny.

W Ośrodku obowiązywała instrukcja bezpieczeństwa pożarowego Muzeum wprowadzona zarządzeniem nr 2/2010 r. Dyrektora z dnia 22 października 2010 r., a zaktualizowana 17 marca 2017 r. Instrukcja ta spełniała kryteria określone w § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów⁶.

Do zapoznania się z treścią instrukcji oraz do stałego jej przestrzegania zobowiązano wszystkich użytkowników budynku Muzeum.

(dowód: akta kontroli str. 46-68, 94-95)

W Ośrodku obowiązywał dokument (Plan ochrony zabytków) z 30 grudnia 2016 r., obejmujący:

- Plan ochrony zabytków ruchomych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych,
- Plan ochrony zabytku nieruchomego, detali architektonicznych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych,
- Regulamin ochrony dla zewnętrznej firmy „Sezam”,
- Instrukcję przeprowadzenia skutecznej ewakuacji dóbr kultury i osób.

Dokument ten, stosownie do instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej stanowiącej załącznik do rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych⁷, opracowano oddzielnie dla zabytków nieruchomych i ruchomych. Zawarto w nim: charakterystykę zabytków, ocenę położenia i możliwych zagrożeń dla zabytków, ocenę stanu technicznego obiektu mającego wpływ na zagrożenie dla zabytków, zamiar działania, instrukcje postępowania pracowników w razie określonej sytuacji kryzysowej, wykaz prac przygotowawczych. Dokument ten nie był okluzulowany i był dostępny dla pracowników

(dowód: akta kontroli str. 151-168)

Plan ochrony zabytków ruchomych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych zawierał m.in.:

- ocenę położenia i potencjalnych zagrożeń dla zabytków, w tym ze względu na wypadek: niekorzystnych zjawisk pogodowych, pożaru, katastrofy budowlanej, awarii technicznej lub chemicznej, demonstracji i ruchów ulicznych, rabunku, lub aktu wandalizmu, ataku terrorystycznego i konfliktu zbrojnego. Stopień zagrożenia ze względu na występowanie tych czynników określono jako „małe”;

⁶ Dz.U. Nr 109, poz. 719.

⁷ Dz. U. Nr 212, poz. 2153, dalej: rozporządzenie w sprawie ochrony zabytków.

- ocenę stanu technicznego obiektu mającego wpływ na zagrożenie dla zabytków w tym: stan urządzeń, stan instalacji (elektrycznej, odgromowej, sanitarnej, alarmowej), stan komunikacji wewnętrznej, stan dróg dojazdowych, stan miejsc i odprowadzania poboru wody, stan sygnalizacji alarmowej pożarowej i antywłamaniowej.

Do zadań niezbędnych dla ochrony zabytków ruchomych zaliczono m.in.: przygotowanie pomieszczeń poddasza do przechowywania zagrożonych zabytków; rozśrodkowanie lub ewakuację zabytków; systematyczne uzupełnianie opakowań do zabezpieczenia zabytków na miejscu lub do ewakuacji i rozśrodkowania; w przypadku wystąpienia zagrożenia przystąpienie w pierwszej kolejności do pakowania najcenniejszych zabytków; załadowanie zabytków na środki transportu i zorganizowanie ochrony podczas transportu.

(dowód: akta kontroli str. 151-157, 162-164)

O wprowadzeniu planu ochrony zabytków ruchomych i nieruchomości pracownicy MGOK poinformowani zostali zarządzeniem Nr 3/2010 Dyrektora z 15 listopada 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 241, 247)

Zgodnie z Planem ochrony zabytku nieruchomego, detali architektonicznych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych zabezpieczenia obiektu na wypadek pożaru lub włamania stanowiły: centralna sygnalizacja pożaru z systemem transmisji do jednostki ochrony i państwowej straży pożarnej oraz ochrona fizyczna prowadzona przez wyspecjalizowaną jednostkę ochroniarską⁸. Możliwe zagrożenia dla obiektu ze względu na jego położenie i powstanie zagrożeń określono jako małe. Stan techniczny budynku i jego wyposażenia w instalacje oraz infrastrukturę określono jako dobre.

Instrukcja ewakuacji określała procedury postępowania pracowników lub wyznaczonych grup pracowników w razie określenia sytuacji kryzysowych oraz wykaz prac przygotowawczych, zespołów i osób odpowiedzialnych oraz zakres zadań do wykonania i czas ich wykonania.

Plan ochrony zabytków uzupełniony został o regulamin ochrony Muzeum określający m.in. status obiektu (jako obiekt chroniony), wykaz obowiązującej dokumentacji ochrony, zasady użytkowania obiektu oraz wykaz stanowisk ochrony. W dokumencie tym opisano zakres zadań ochrony, wykaz wyposażenia pracowników, zasady zachowania pracowników ochrony oraz algorytmy postępowania w sytuacjach awaryjnych i alarmowych.

(dowód: akta kontroli str. 158-161, 165-168)

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono analizy stanu zabezpieczenia miejsc przechowywania lub ekspozycji zabytków archeologicznych w związku z obowiązkiem zapewnienia trwałości ich przechowywania.

Ośrodek nie opracowywał oddzielnych instrukcji w sprawie przygotowanie zbiorów do ewakuacji na wypadek powstania zagrożenia oraz Planu ochrony dla obiektów muzeum (ośrodka) i analizy stanu zabezpieczenia, gdyż jak to wyjaśniła Dyrektor MGOK stosownie do postanowień rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą⁹, obowiązek sporządzenia tych dokumentów nie dotyczy ośrodków kultury i instytucji paramuzealnych. Pomimo braku obowiązku sporządzenia ww. dokumentów, zagadnienia związane z przygotowaniem zbiorów do ewakuacji na wypadek powstania zagrożenia oraz planu ochrony obiektów muzeum MGOK szczegółowo opisano w Planie ewakuacji zabytków ruchomych i nieruchomości na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 233, 247-248, 256-257)

Plan ochrony zabytków pomimo obowiązku, określonego w § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ochrony zabytków, nie został uzgodniony z MWKZ i nie został przedstawiony burmistrzowi do zatwierdzenia lecz przedłożony został do uzgodnienia kierownikowi

⁸ Przyjęte w Planie rozwiązania dotyczące zabezpieczeń ppoż. bądź włamania zostały wdrożone w życie (stosowne umowy i systemy).

⁹ Dz.U. z 2014 r. poz. 1240.

¹⁰ Zarządzenie dyrektora Ośrodka Nr 3/2010 z dnia 15 listopada 2010 r.

Referatu Spraw Obywatelskich i USC Urzędu Miasta i Gminy. MGOK nie posiadał wcześniejszych wersji planu ochrony zabytków.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że opracowany w grudniu 2016 r. Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych jest ostatnią aktualizacją Planu wprowadzonego zarządzeniem Nr 3/2010 z dnia 15 listopada 2010 r. Plan ten był na bieżąco aktualizowany zgodnie z wymaganymi przepisami. Jednak ze względu na to, że wykonawca dokonywał aktualizacji w wersji tekstu jednolitego, poprzednie wersje zabierał i nie zwracał do MGOK. Ośrodek nie występował o zwrot poprzednich wersji, gdyż za obowiązujący uznawał Plan ochrony w wersji po ostatniej aktualizacji.

Planu ochrony zabytków nie uzgadniano z MWKZ, gdyż podobny plan był opracowywany i aktualizowany przez Urząd Miasta i Gminy, który obejmował obiekty i zabytki zgromadzone w Muzeum i był uzgadniany z MWKZ. Ponieważ przyjęto, że Plan ochrony zabytków opracowany w MGOK był dokumentem wtórnym do planu opracowanego przez Gminę, za niecelowe uznano, powtórne jego uzgadnianie z MWKZ.

Opracowany w MGOK Plan ochrony zabytków przedłożono do akceptacji Kierownika Referatu Spraw Obywatelskich i USC Urzędu Miasta i Gminy, gdyż był on odpowiedzialny za organizację pracy w sytuacjach kryzysowych i posiadał upoważnienie Burmistrza do podpisywania dokumentów jego w imieniu.

(dowód: akta kontroli str. 151, 234-241)

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku nie ujawniono kradzieży lub zaginięcia zabytków.

(dowód: akta kontroli str.149-150)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Kontrole okresowe budynku Muzeum, przeprowadzane na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 Prawa budowlanego, nie obejmowały wszystkich obowiązkowych czynności, gdyż w 2013 r. nie przeprowadzono kontroli elementów narażonych na szkodliwe wpływy warunków atmosferycznych oraz kontroli przewodów kominowych, dymowych, spalinowych, wentylacji grawitacyjnej, a w 2017 r. nie przeprowadzono kontroli elementów narażonych na szkodliwe wpływy warunków atmosferycznych. Okresową kontrolę pięcioletnią przeprowadzono z jednorocznym opóźnieniem. Pomimo, że zgodnie z zapisami książki obiektu budowlanego termin przeprowadzenia tej kontroli przypadł na 23 czerwca 2015 r., czynności te przeprowadzono 26 czerwca 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 69-93)

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w 2013 r. nie przeprowadzono kontroli elementów narażonych na szkodliwe wpływy warunków atmosferycznych oraz kontroli przewodów kominowych, dymowych, spalinowych i wentylacji grawitacyjnej, gdyż takie kontrole przeprowadzono w 2012 r. i były ważne do września 2013 r. Na opóźnienie przeprowadzenia kontroli w tym zakresie wpłynęła także konieczność zmiany wykonawcy wskutek czego następne badania wykonane zostały na początku 2014 r. Zaplanowana na 2017 r. kontrola elementów narażonych na szkodliwe wpływy warunków atmosferycznych będzie przeprowadzona w grudniu br. po zakończeniu sezonu plenerowego.

Przypadająca na 2016 r. kontrola pięcioletnia nie została wykonana w terminie ze względu na niedopatrzenie tego faktu przez pracownika odpowiedzialnego za terminowe wykonanie kontroli okresowych budynku Muzeum.

(dowód: akta kontroli str. 220-221)

Ocena cząstkowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Ośrodek zapewnił prawne, organizacyjne i finansowe warunki zachowania trwałości zabytków archeologicznych odkrytych w związku z realizacją inwestycji budowlanych. Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość, w zakresie realizacji obowiązków określonych Prawem budowlanym, nie miała negatywnego wpływu na ochronę i ekspozycję zabytków archeologicznych w Muzeum.

2. Działania Ośrodka w celu ochrony zabytków archeologicznych

Przyjęte do Muzeum zbiory archeologiczne ewidencjonowano w tzw. Księdze depozytów, w której odnotowywano: nr inwentaryzacyjny (nr depozytu), datę wpisu do księgi, nr inwentarzowy z dokumentacji archeologicznej, liczbę obiektów zarejestrowanych pod daną pozycją, nazwę przedmiotu, opis przedmiotu, okres historyczny z którego pochodzą obiekty, nazwę autora, wytwórni, kraju pochodzenia, wymiary obiektu, sposób, źródło i datę nabycia obiektu, rodzaj materiału i technikę wykonania obiektu, stan zachowania, miejsce przechowywania obiektu oraz wynik sprawdzenia inwentaryzacyjnego.

W Muzeum prowadzono także arkusz skontrum depozytu archeologicznego, w którym zapisywano również stwierdzoną obecność i miejsce przechowywania depozytu.

Dokumentacja ta umożliwiała zidentyfikowanie zabytków archeologicznych będących w depozycie Muzeum. Wskazany, wybrany losowo w toku oględzin obiekt 248/WMR/2015 w Księdze depozytów Muzeum zarejestrowany został pod nr 563 jako stopa – niewielka cynowa stopa będąca przypuszczalnie elementem lichtarza lub krucyfiks.

Według stanu na 1 stycznia 2013 r. Muzeum posiadało w swoich zbiorach 21 zabytków archeologicznych w tym: 3 wydzielone i 18 masowych. Zabytki te przejęte zostały do zasobów Muzeum od Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Muszynie (PTTK) protokołem zdawczo-odbiorczym z 28 lipca 2009 r. *w celu udostępnienia muzealiów turystom, wczasowiczom i innym osobom oraz utrzymania muzealiów w należytych stanie.* Wraz z zabytkami archeologicznymi Muzeum otrzymało karty ewidencyjne przekazanych obiektów. Kontrola szczegółowa kart ewidencyjnych dotyczących trzech zabytków wydzielonych (tj. wszystkich otrzymanych) oraz sześciu zabytków masowych wykazała, że pomimo takiego obowiązku¹¹ w żadnej z nich nie opisano cech charakterystycznych obiektu, w 6 kartach ewidencyjnych nie określono miejsca powstania oraz wymiarów lub wagi obiektu.

(dowód: akta kontroli str. 94-95, 174-198)

Do czasu zakończenia kontroli NIK, Muzeum nie prowadziło kart ewidencyjnych dla zbiorów archeologicznych pozyskanych w okresie objętym kontrolą, posiadało natomiast karty ewidencyjne opracowane dla 21 zabytków pozyskanych w latach wcześniejszych.

Adiunkt konserwatorski w Muzeum wyjaśniła, że wyniki badań archeologicznych przeprowadzonych w latach 2013-2015 Muzeum otrzymało dopiero w kwietniu 2017 r. a termin opracowania dokumentacji badań prowadzonych w 2015 r. stosownie do decyzji MWKZ z 3 listopada 2015 r. ustalony został na 1 stycznia 2018 r. W związku z otrzymanymi wynikami badań prowadzonych w latach 2013-2015 Muzeum jest w trakcie zbierania danych szczegółowych i gromadzenia wyników badań archeologicznych z wszystkich przeprowadzonych inwestycji na terenie Miasta. Z uzyskanych inwentarzy zabytków pozyskanych w trakcie badań związanych z planowanym zabezpieczeniem części relikwów murów zamku oraz badań ratowniczych na terenie Rynku w Muszynie utworzono już bazę danych, która jeszcze w tym roku będzie zaimportowana do komputerowego programu muzealniczego MONA FB, z którego będą generowane karty. Otrzymane od PTTK karty inwentarzowe zabytków nie spełniały obowiązujących warunków w związku z czym od czasu zatrudnienia adiunkta konserwatorskiego w Muzeum tj. od października 2017 r. są systematycznie weryfikowane i uzupełniane o brakujące dane. Wystąpiła również konieczność weryfikacji w zakresie zgodności danych zapisanych w protokole przekazania i kartach inwentarzowych. W związku z powyższym po dokonaniu tych czynności i wprowadzeniu danych do systemu komputerowego wygenerowane zostaną nowe karty inwentarzowe. W przypadku zbiorów pozyskanych w trakcie budowy obwodnicy Muszyny, ze względu na brak szczegółowego inwentarza i dokumentacji archeologicznej prowadzone są prace związane z identyfikacją zbiorów i pozyskaniem dokumentacji. W związku z tym Muzeum zwróciło się do inwestora o przekazanie dokumentacji z badań, która prawdopodobnie została przejęta przez Gminę w trakcie końcowego odbioru robót¹².

(dowód: akta kontroli str. 149-150, 249-252)

¹¹ § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ewidencjonowania zabytków.

¹² W trakcie kontroli NIK w Muzeum odnaleziono dokumentację określoną w promesie przyjęcia zabytków do Muzeum.

W kontrolowanym okresie Ośrodek nie sporządzał sprawozdań K-02 z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej. Sporządzano natomiast sprawozdania K-07 z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy.

(dowód: akta kontroli str. 199-219)

Stosownie do postanowień § 3 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia w sprawie ewidencjonowania zabytków Muzeum prowadziło okresowe kontrole zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów. Ostatnią inwentaryzację zabytków archeologicznych przeprowadzono w Muzeum w okresie od kwietnia do listopada 2017 r., tj. po upływie czterech lat od poprzedniego spisu przeprowadzonego w okresie od kwietnia do października 2013 r.

Inwentaryzacja w 2017 r. objęła wszystkie zabytki archeologiczne i przeprowadzona została w formie skontrum, polegającym na odnotowaniu: nr inwentaryzacyjnego, daty wpisu do księgi, odnotowaniu dawnych numerów, nazwy i opisu przedmiotu, czasu jego powstania, działu w jakim został sklasyfikowany zabytek, jego obecności i wskazaniu miejsca przechowywania, sposobu, źródła i daty nabycia oraz z jakiego materiału zabytek został wykonany. Nie ujawniono niezarejestrowanych zabytków lub ich niedoborów.

(dowód: akta kontroli str. 222-232)

W okresie objętym kontrolą Ośrodek nie otrzymywał decyzji MWKZ o przekazaniu w depozyt zbiorów archeologicznych. Zbiory te przyjmowano do Muzeum na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych, po wcześniejszym pisemnym wyrażeniu gotowości przyjęcia zbiorów.

W latach 2013-2017 (30 września) Urząd Miasta i Gminy otrzymał trzy pozwolenia na przeprowadzenie badań archeologicznych:

- 1) 11 kwietnia 2012 r. na prowadzenie badań związanych z budową obwodnicy Muszyny,
- 2) 7 sierpnia 2013 r. na prowadzenie badań związanych z planowanym zabezpieczeniem części relikwów murów zamku średniowiecznego oraz przygotowaniem projektu zabezpieczenia pozostałych relikwów murów ruin zamku w Muszynie,
- 3) 30 czerwca 2015 r. na wykonanie badań ratowniczych na terenie Rynku w Muszynie.

W związku z przeprowadzeniem ww. prac Muzeum dokonało czterokrotnego przyjęcia zabytków archeologicznych (28 marca 2013 r., 15 listopada 2013 r., 10 grudnia 2015 r. i 30 czerwca 2016 r.), w wyniku których pomimo braku stosownych decyzji MWKZ przejęto łącznie: 1 537 zabytków, w tym 319 zabytków wydzielonych i 1 218 zabytków masowych.

- w dniu 28 marca 2013 r. – 245 zabytków, w tym 3 zabytki wydzielone i 242 masowe (9 pozycji inwentarzowych);
- w dniu 11 listopada 2013 r. i 10 grudnia 2015 r. – 1 043 zabytki, w tym 67 zabytków wydzielonych i 976 masowych (75 pozycji inwentarzowych);
- w dniu 30 czerwca 2016 r. – 249 zabytków wydzielonych (249 pozycji inwentarzowych)¹³.

Decyzję o przekazaniu tych zbiorów MGOK otrzymał dopiero w toku kontroli NIK, tj. 1 grudnia 2017 r. Dane zawarte w treści decyzji nie pozwalały jednak na ustalenie rodzaju przekazanych zabytków ich liczby w podziale na zabytki wydzielone i masowe. Liczba zabytków archeologicznych przekazanych w depozyt została określona w załącznikach do decyzji, tożsamych z protokołami przekazania zabytków, będących już posiadaniem MGOK.

Ośrodek nie występował do MWKZ o przekazanie zabytków na własność.

(dowód: akta kontroli str. 116-142, 147-148, 242-244)

Przekazanie zbiorów (15 listopada 2013 r., 10 grudnia 2015 r. i 30 czerwca 2016 r.) udokumentowano protokołami zdawczo-odbiorczymi. Przedmiotem odbioru były zbiory archeologiczne 1 292 zabytków pozyskanych w trakcie badań archeologicznych związanych z planowanym zabezpieczeniem części relikwów murów zamku oraz podczas prowadzenia badań ratowniczych na terenie rynku w Muszynie. W przekazaniu tych zbiorów stroną

¹³ W nielicznych pozycjach inwentarzowych w kolumnie *ilość* podano inną liczbę niż 1, np. poz. 230/mWR/2015 podano ołowiane plomby w ilości 3. Dla uproszczenia w celach statystycznych przyjęto liczbę zabytków 249, odpowiadającą liczbie numerów inwentarzowych.

przekazującą były firmy wykonujące badania, konserwacje i zabiegi konserwacyjne wydzielonych zabytków ruchomych, a stroną przyjmującą reprezentował przedstawiciel Gminy i Dyrektor MGOK. Do wszystkich protokołów, dołączono inwentarze przekazanych zabytków masowych i wydzielonych.

(dowód: akta kontroli str. 125-132, 138-142)

W związku z przejęciem zabytków archeologicznych w latach 2013-2017, Muzeum otrzymało od Urzędu Miasta i Gminy kopie dokumentacji badań archeologicznych, w tym:

- dla badań archeologicznych związanych z realizacją inwestycji pn. „Obwodnica Muszyny – uporządkowanie ruchu w centrum Muszyny – budowa drogi obciążającej w kierunku granicy Państwa; wyniki szeroko płaszczyznowych badań oraz nadzoru archeologicznego w Muszynie.
- dla badań archeologicznych związanych z planowanym zabezpieczeniem części relikwów murów zamku: opracowanie wyników badań architektoniczno-archeologicznych w formie dokumentacji z przeprowadzonych badań, dziennik badań, rysunki, inwentarz rysunków i zdjęć, polową księgę wpływów pozyskanych zabytków, inwentarz rysunków i zdjęć, księgę inwentarzową zinwentaryzowanego materiału zabytkowego, dokumentację z wykonanej wstępnej konserwacji i inwentaryzacji pozyskanego materiału ruchomego, dokumentację z wyników konserwacji wystawienniczej pozyskanych zabytków, wnioski konserwatorskie dotyczące sposobu postępowania z zabytkiem oraz zalecenia do projektu architektonicznego zabezpieczenia-adaptacji relikwów zamku,
- dla badań archeologicznych związanych z wykonaniem archeologicznych badań ratowniczych na terenie Rynku w Muszynie: dokumentację z wyników konserwacji wystawienniczej pozyskanych zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 143-146)

W okresie objętym kontrolą Ośrodek wydał trzy promesy wyrażające zgodę na przejęcie zabytków odkrytych w czasie realizacji inwestycji w tym:

- 6 grudnia 2011 r. na przejęcie zabytków archeologicznych odkrytych w trakcie prowadzenia badań archeologicznych przy ruinach zamku w Muszynie,
- 15 marca 2012 r. na przejęcie materiałów pozyskanych w trakcie nadzoru archeologicznego prowadzonego w obrębie planowanej inwestycji – budowy obwodnicy Muszyny,
- 10 czerwca 2015 r. na przejęcie zabytków archeologicznych odkrytych w trakcie prowadzenia badań archeologicznych w Rynku w Muszynie.

W promesach wydanych 6 grudnia 2011 r. i 10 czerwca 2015 r. nie określono warunków jakim powinny odpowiadać materiały zabytkowe przekazywane do Muzeum.

Warunki takie określono tylko w promesie z 15 marca 2012 r. gdzie podano, że przekazywane zabytki muszą być umyte, zinwentaryzowane, zakonserwowane i podpisane numerami inwentarzowymi. Wraz z przekazywanymi zabytkami należało dostarczyć pełną dokumentację, w tym m.in.: kopię dokumentacji polowej, pełną dokumentację fotograficzną zabytków wraz z jej inwentarzem, rysunki i szczegółowe opracowania opisowe zabytków, ocenę kulturową i chronologiczną pozyskanych zabytków.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w promesie z 6 grudnia 2011 r. nie określono warunków jakim powinny odpowiadać materiały zabytkowe przekazywane do Muzeum, gdyż warunki te zostały określone przez Inwestora w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Ponadto po wykonaniu zadania został określony sposób postępowania z zabytkami przez Wykonawcę, który został zaakceptowany przez Zamawiającego. Wykonawcy na etapie postępowania przetargowego wiedzieli na jakich zasadach będzie odbywało się przekazanie zabytków. W promesie z 10 czerwca 2015 r. warunków tych nie określono gdyż zamówienie to było udzielone w formie zapytania ofertowego, w którym określono zasady przyjęcia zabytków.

Zbiory archeologiczne pozyskane z ww. inwestycji zostały przekazane do MGOK zgodnie z warunkami określonymi w dokumentacjach przetargowych.

(dowód: akta kontroli str. 121, 124, 137, 258-259)

W okresie objętym kontrolą MGOK nie odnotował przypadku nieprzekazania do Muzeum zabytków archeologicznych pozyskanych w związku z inwestycjami budowlanymi prowadzonymi na terenie Muszyny. W okresie tym Muzeum nie odmawiało przyjęcia zabytków pochodzących z inwestycji realizowanych na terenie Muszyny i nie otrzymywało zabytków do depozytu bez wyrażenia zgody na ich przyjęcie.

Kontrola zgodności zapisów inwentarza z zapisami protokołów przyjęcia wytypowanych losowo 10 zabytków nie wykazały niezgodności pomiędzy danymi wyszczególnionymi w załącznikach do protokołu przyjęcia zabytków a przekazaną przez wykonawcę tych badań archeologicznych dokumentacją. Zgodność inwentarza z protokołami przekazania zabytków była weryfikowana komisyjnie podczas prowadzenia czynności przejęcia zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 146, 253-254)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Zdaniem NIK Ośrodek mógł przystąpić wcześniej do opracowania kart ewidencyjnych, jeszcze przed uzyskaniem wyników badań archeologicznych przeprowadzonych w latach 2013-2015 r., co miało miejsce w lipcu 2017 r. Dane do karty ewidencyjnej można było pozyskać z inwentarza zabytków już w chwili przyjęcia zabytków do Ośrodka, bez konieczności oczekiwania na opracowanie naukowe wyników badań.

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) W okresie objętym kontrolą zbiory archeologiczne przyjmowano w depozyt Muzeum bez stosownej decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków w tym zakresie, o której mowa w art. 35 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków.

Decyzję o przekazaniu tych zbiorów MGOK otrzymał dopiero w toku kontroli NIK, tj. 1 grudnia 2017 r. MGOK złożył wniosek do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o przekazanie zabytków w dniu 19 października 2017 r. (data pisma: 13 października 2017 r.)

Dyrektor MGOK wyjaśniła, że: Zabytki pozyskane zostały w czasie prac archeologicznych, których investorem był Urząd Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna. Na etapie prowadzonych prac zostały wydane stosowne pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla inwestora, natomiast Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury przy którym działa Muzeum wyraził gotowość do przyjęcia zabytków do Muzeum. Nie otrzymując żadnych informacji od Konserwatora Zabytków uznano powyższą sytuację za akcept milczący i dlatego w dobrej wierze i dla dobra zabytków zostały one przyjęte do Muzeum Regionalnego Państwa Muszyńskiego zgodnie z akcesem. Jednocześnie pragnę zaznaczyć, iż Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury nie miał żadnego wpływu na wydanie powyższej decyzji. W październiku tego roku Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Muszynie wystosował pismo do Konserwatora Zabytków z prośbą o przekazanie zabytków archeologicznych i na nasz wniosek decyzja ta została wydana. W toku kontroli Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Muszynie otrzymał decyzję od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do której załączono skserowany wykaz zabytków posiadanych przez Muzeum.

(dowód: akta kontroli str. 116-142, 147, 244, 262-264)

2) Dane dwóch kart identyfikacyjnych były niespójne z inwentarzem zapisanym w protokole przekazania-przejęcia zabytków. I tak:

- w protokole przekazania pod poz. inwentarza 1080 zapisano *kafel zamkowy – fragment z głową anioła o wym. 10 cm x 19 cm*, a wg karty inwentarzowej były to *3 sztuki kaflí z pieca pokojowego*,
- w protokole przekazania pod nr inwentarzowym 1364 zapisano *podkówki końskie szt. 10*, a w karcie inwentarzowej pod tym samym nr podano, że są to *podkówki do butów 10 szt.*

Adiunkt konserwatorski wyjaśniła, że rozbieżności dotyczą otrzymanych od PTTK kart inwentarzowych zabytków, które nie spełniały obowiązujących warunków w związku z czym od października 2017 r. są systematycznie weryfikowane i uzupełniane.

(dowód: akta kontroli str. 149-150, 177-198)

- 3) MGOK w kontrolowanym okresie nie sporządzał sprawozdań K-02 z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej, pomimo obowiązku wynikającego z rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na kolejne lata¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 199-219)

Dyrektor MGOK wyjaśniła, że sprawozdań K-02 za lata 2013-2016 nie sporządzano ze względu na zablokowanie przez GUS dostępu do elektronicznego przekazu danych oraz brakiem powiadomień z GUS o konieczności sporządzania tych sprawozdań. W tej sytuacji ponieważ Muzeum włączone zostało w działalność MGOK i funkcjonowało jako jednostka paramuzealna uznano, że MGOK nie jest zobowiązany do sprawozdań K-02 i będzie składał sprawozdania K-07. MGOK na początku 2017 r. skontaktował się z GUS, który po uzyskaniu stosownych informacji umożliwił składanie tych sprawozdań drogą elektroniczną.

(dowód: akta kontroli str. 248)

- 4) Sprawozdania K-07 z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy za lata 2013-2015 były sporządzone nierzetelnie gdyż w rozdziale 7 dotyczących źródeł finansowania MGOK podano że:

- w 2013 r. uzyskano 803 tys. zł przychodów, podczas gdy według ewidencji księgowej uzyskany przychód ogółem wynosił 830,5 tys. zł, tj. o 27,5 tys. zł wyższy od wykazanego w sprawozdaniu;
- w 2014 r. uzyskano 1 107 tys. zł przychodów, gdy według ewidencji księgowej uzyskany przychód ogółem wynosił 1 072,3 tys. zł, o 34,7 tys. zł niższy od wykazanego w sprawozdaniu.
- w 2015 r. uzyskano 1 187 tys. zł przychodów, gdy według ewidencji księgowej uzyskany przychód ogółem wynosił 1 223,8 tys. zł, o 36,8 tys. zł wyższy od wykazanego w sprawozdaniu.

Dyrektor MGOK wyjaśniła, że powstałe różnice w danych zawartymi w sprawozdaniach, a ewidencją księgową była skutkiem nierzetelnie wykonywanej pracy przez pracownika MGOK. Pracownik ten po ujawnieniu nieprawidłowości został zwolniony z pracy.

(dowód: akta kontroli str. 199-219, 248)

- 5) 245 zabytków, ujętych w 12 pozycjach inwentarzowych, a pozyskanych podczas prac archeologicznych związanych z realizacją inwestycji pn. *Obwodnica Muszyny – uporządkowanie ruchu w centrum Muszyny – budowa drogi obciążającej w kierunku granicy Państwa*, przejęto 28 marca 2013 r. na podstawie, notatki stwierdzającej przejęcie materiału, podpisanej jednostronnie przez Dokumentalistę Muzeum. Do notatki tej załączono tylko kserokopię tzw. „księgi polowej wpływu”, pomimo że MGOK w kryteriach przekazania materiałów zabytkowych do Muzeum, stanowiących integralną część promesy wyrażającej zgodę na przejęcie zabytków, zobowiązał firmę prowadzącą badania do dostarczenia wraz z materiałem archeologicznym m.in. kopii dokumentacji polowej, pełnej dokumentacji fotograficznej zabytków wraz z jej inwentarzem, rysunków oraz szczegółowych opracowań opisowych zabytków zawierających odniesienia do ich indywidualnych numerów stanowiących podstawę opracowania kart ewidencyjnych zabytków oraz ocenę kulturową i chronologiczną pozyskanych zabytków.

Żaden z ww. dokumentów nie zawierał informacji świadczącej o poddawaniu otrzymanych zabytków doraźnej konserwacji.

Działania takie były niezgodne z postanowieniami § 2 rozporządzenia w sprawie ewidencjonowania zabytków, według którego przekazywanie zabytków do zbiorów muzealnych dokumentuje się protokołem przyjęcia, potwierdzającym wolę przekazania-przyjęcia przez przedstawicieli stron.

Naruszono także przepisy rozporządzenia w sprawie badań archeologicznych. W załączniku do tego rozporządzenia, w części II określono elementy, które zwiera dokumentacja badań archeologicznych. Wskazano w nim, że dokumentacja badań archeologicznych składa się m.in. z inwentarza zabytków wydzielonych i inwentarza zabytków masowych.

¹⁴ Dz. U. z 2011 r. Nr 173, poz. 1030, Dz. U. z 2012 r. poz. 1391, Dz. U. z 2013 r. poz. 1159, Dz. U. z 2014 r. poz. 1330, Dz. U. z 2015 r. poz. 1304, Dz. U. z 2016 r. poz. 1426.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że inwestorem zadania związanego z budową obwodnicy Muszyny był Urząd Miasta i Gminy, dlatego też protokół przekazania zabytków został podpisany przez Burmistrza oraz Firmę Archeologiczną „B.”, która była podwykonawcą Grupy Finansowej C. Sp. z o. o i prowadziła badania oraz nadzór archeologiczny podczas inwestycji.

Protokół przekazania zabytków Urząd Miasta i Gminy przekazał do MGOK w czasie kontroli NIK, tj. 30 listopada 2017 r. W protokole przekazania znajduje się spis zabytków archeologicznych wraz z ich opisem i numerem inwentarza.

Zabytki przejęte zostały jednoosobowo przez pracownika Muzeum, gdyż jak się tłumaczył uznał, że skoro inwestorem zadania jest Gmina to Urząd Miasta i Gminy zobowiązany był do dopełnienia wszystkich formalności. Dokumentalista Muzeum, przyjmujący zabytki do depozytu, wyjaśnił, że dla dobra zabytków przyjął je do Muzeum 28 marca 2013 r. na podstawie notatki stwierdzającej przejęcie materiału. Pracownik Muzeum, który przyjął zabytki do Muzeum jednoosobowo bez konsultacji z Dyrektorem został ukarany przez Dyrektora MGOK ustnym upomnieniem.

W trakcie kontroli odnaleziono w Muzeum również dokumentację określoną w promesie przyjęcia zabytków do Muzeum.

(dowód: akta kontroli str. 118-121, 249-252)

Ocena częściowa

Ośrodek prawidłowo realizował zadania związane z ewidencjonowaniem zabytków archeologicznych w księdze depozytów oraz spełniał ustawowe warunki dotyczące trwałego ich przechowywania i inwentaryzacji. Wszystkie zabytki przyjęto jednak bez stosownej decyzji WKZ, nie założono dla nich kart ewidencyjnych oraz nie składano sprawozdań K-02 informujących o liczbie zgromadzonych zbiorów archeologicznych.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵, wnosi o:

- 1) przestrzeganie obowiązujących terminów prowadzenia kontroli okresowych obiektów budowlanych;
- 2) doprowadzenie do pełnej zgodności pomiędzy danymi zawartymi w kartach identyfikacyjnych zabytków archeologicznych, a stanem faktycznym i danymi inwentarza;
- 3) rzetelne dokumentowanie przyjęcia zabytków archeologicznych, protokołem przyjęcia;
- 4) przyjmowanie zabytków na podstawie uprzednio wydanej decyzji MWKZ o przekazaniu w depozyt;
- 5) sporządzenie kart ewidencyjnych dla zabytków przyjętych w kontrolowanym okresie;
- 6) sporządzanie sprawozdań K-02 z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

¹⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 22 grudnia 2017 r.

Kontroler

Zbigniew Stachowicz
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Marcin Kopeć
Wicedyrektor